

Senāk šo skujkoku dēvēja par ogu īvi, taču tā sarkanās odziņas nav nekādas ogas! Rets, indīgs un savdabīgs augs.

LATVIJAS Sarkanā GRĀMATA

Parastā ĪVE

VIZĪTKARTE

- Latīniskais nosaukums **Taxus baccata**.
- Augs ierakstīts **Latvijas Sarkanajā grāmatā I kategorijā** un Ministru kabineta noteikumos par īpaši aizsargājamām sugām.
- Par īpaši aizsargājamo sugu augu vai biotopu iznīcināšanu vai bojāšanu var tikt piemērota **pat kriminālatbildība**.

Konsultē **LAURA GRĪNBERGA**,
Latvijas Dabas muzeja
vecākā botāniķe.

Vai var IEAUDZĒT?

Īve ir iecienīts dārzu un parku augs, jo labi padodas apgriešanai un labprāt aug ēnainās vietās. Protams, nest stādus no meža ir stingri aizliegts, taču stādaudzētavās var iegādāties dažādas ivju šķirnes.

Parastajai īvei galīgi nepiestāv apzīmējums *parastā*, jo tai ir daudz neparastu īpašību. Vispirms par košsarkanajām pērlītēm, kas izgrezno tumšzaļās skujuas, – arī to dēļ augu agrāk dēvēja par ogu īvi. Patiesībā skujkokam nekādu ogu nevar būt, tās ir sēklas, kas paslēptas sulīgā sēklapvalkā. Un tas ir viens no īves noslēpumiem – pati tā no galvas līdz kājām ir indīga, bet sulīgos sēklu apvalkus mierīgi drīkst ēst. Kā tad tā? Bet ļoti gudri – tā kā sēklas iznēsā putni, tad īve tos pievilina ar savām sarkanajām viltus odziņām. Garšīgas gan tās neesot, tās glums ķīselītis.

Īve ir arī reliktis augs – tā uz Zemes saglabājusies miljoniem gadu, no dinosaurus laikiem. Par to liecinot arī tās arhaiskā ģimenes dzīve – īve ir divmāju augs, un ir gan vīrišķās īves, kurām sarkano pseidoodziņu jeb sēklu nemaz nav, gan sievišķās, *mammās*. Tā esot senu augu pazīme.

Bet indi rada dažādu alkaloīdu kokteilis jeb taksīns, kuru šis augs slēpj savā sulā.

Interesanti

- Legenda stāsta, ka ar īves indi nonāvēts varmācīgais Krievijas cārs Ivans Bargaiss. Tas noticis itin smalki – uz cara naktskapīša uzliktais vīns ieliets svaigi izgremtā īves koka kausā, un indes naktī sasūkušās vīnā. Rītu Ivans nav sagaidījis.
- Daži dabaszinātnieki uzskata, ka īves dzīvo pat tūkstošiem gadu. Tā Lielbritānijā daudzu izzudušu vīduslaiku ciemu

liecinieces ir tikai vecās īves.

- Īves senums cilvēkiem allaž iedvesis bijību, tādēļ īves stādītas pie baznīcām un kapsētās.
- Īvi dēvē arī par platpategli, bet tautā tai zināms arī nosaukums *meitu koks* – it kā tādēļ, ka senāk meitas, kurām paslīdējusi kāja, ar indīgo augu centušās atbrīvoties no nevēlamās grūtniecības.

Kur var REDZĒT?

Savvaļā – tikai piejūras mežos Kurzemē: Slīteres nacionālajā parkā, Engures un Ķemeru apkārtnē. Izveidoti arī divi dabas liegumi: Rucavas ivju audze un Nīcas ivju audze. Latvijas lielākā un resnākā īve zaļo Tukuma rajonā, Zentenes muižas pils parkā.

Turklāt – jo augs vecāks, jo indīgāks. Īves koksne senāk bijusi iecienīta lokiem un mēbelēm, taču karotes no tā gatavot baidījās – var saindēties!

Latvijas dabā šis skujkoks ir ļoti rets un savvaļā sastopams tikai Kurzemē. Īve aug ļoti ilgi – Slīteres Nacionālajā parkā atrodamas pat 300 gadu vecas un savus 12 metrus augstas īves. 🌲